01 / FAMAVERA RESEARCH

# Wynik i zakres

## 23 mln litrów alkoholu w szarej strefie i 1,8 mld zł podatku — skąd te liczby?

Raport do FC-FIN-2026W41-005 · v1 — ROBOCZY · status: ROBOCZY — DO AKCEPTACJI · aktualność sprawdzona do: 10.10.2026, 19:48 CEST (Europe/Warsaw)

| POLE | WARTOŚĆ |
|---|---|
| Werdykt | CZĘŚCIOWO PRAWDA — PROPOZYCJA, NIEZATWIERDZONE |
| Pewność | 86% |
| Teza | Fryderyk Kapinos, powołując się na wyliczenia Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG), powiedział, że w 2025 roku nielegalna sprzedaż napojów spirytusowych mogła odpowiadać około 23 mln litrów czystego alkoholu, a państwo mogło z tego powodu nie otrzymać około 1,8 mld zł akcyzy, czyli podatku nakładanego na alkohol. |
| Zakres | Polska; szara strefa wyrobów spirytusowych; rok 2025; alkohol 100%. Osobno prognoza akcyzy 2027. |
| Odpowiedź w skrócie | Poseł Fryderyk Kapinos prawidłowo powołał się na szacunki Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG) i zaznaczył, że chodzi o możliwe, a nie potwierdzone straty. Instytut przewidywał na podstawie wcześniejszych lat sprzedaż 148 mln litrów czystego alkoholu, ale legalnie sprzedano 125 mln litrów; różnicę 23 mln litrów uznał za możliwą sprzedaż poza legalnym rynkiem. Wyliczył też, że od takiej ilości alkoholu państwo mogłoby pobrać około 1,8 mld zł akcyzy, czyli podatku od alkoholu. Nie ma jednak dowodu, że całą tę ilość naprawdę sprzedano nielegalnie ani że budżet faktycznie stracił takie pieniądze. W końcowej części wypowiedzi Kapinos mówił o stratach z większą pewnością, niż pozwalają dane; Ministerstwo Finansów również nie przedstawiło wyliczeń pozwalających bezpośrednio sprawdzić szacunek instytutu. |

02 / FAMAVERA RESEARCH

# Mapa twierdzeń

| Twierdzenie | Pytanie kontrolne | Wynik | Dowód rozstrzygający | Ograniczenie |
|---|---|---|---|---|
| Kapinos przywołuje IPAG | Czy wskazał pochodzenie i szacunkowy status? | TAK | Nagranie 07.10, 00:00–00:44 | Końcowy fragment sugeruje rzeczywistą stratę. |
| Szara strefa 23 mln litrów | Czy jest pomiar bezpośredni? | TYLKO MODEL | IPAG, rozdz. 4, s. 23–24 | Nie ma jawnych przedziałów błędu. |
| Strata 1,8 mld zł | Czy to kwota potwierdzona? | HIPOTETYCZNE | 230000 hl × 7991 zł/hl | Popyt kontrfaktyczny nieznany. |
| MF ocenia szarą strefę inaczej | Czy MF wyliczyło tę samą wielkość? | NIE | Interpelacja 17966, s. 3 | Brak wspólnego mianownika. |
| Nowa akcyza na 2027 obowiązuje | Czy druk 3136 to już ustawa? | NIE | Sejm, przebieg druku 3136 | Projekt nadal w toku. |

03 / FAMAVERA RESEARCH

# Dowody rozstrzygające

Sekcja opiera się na roboczych kartach dowodowych po niezależnym audycie. Żadna ocena nie została jeszcze zatwierdzona przez redaktora.

| # | Źródło | Dokładne miejsce | Zakres dowodu | Wniosek | Link |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Fryderyk Kapinos / VideoParlament | 07.10.2026, 00:00–00:44 | Szacunek IPAG, potencjalne wpływy i zakończenie | Potwierdza formę tezy | Otwórz źródło |
| 2 | IPAG — Szara Strefa 2026 | Rozdz. 4, s. 23–24 | 148−125=23 mln l; 1,84 mld zł hipotetycznie | Model, nie pomiar | Otwórz źródło |
| 3 | MF — stawki akcyzy | 2025, alkohol etylowy | 7991 zł/hl czystego alkoholu | Poprawny rachunek | Otwórz źródło |
| 4 | MF — interpelacja 17966 | 20.07.2026, s. 3 | Ocena „nieduża”, brak miernika ekwiwalentnego | Nie obala IPAG | Otwórz źródło |
| 5 | KCPU / GUS | IX 2026, spożycie 2024–25 | Spadek konsumpcji rejestrowanej | Alternatywa wobec trendu | Otwórz źródło |

04 / FAMAVERA RESEARCH

# Test przeciwny

| Hipoteza przeciwna | Co znaleziono | Wpływ na wniosek |
|---|---|---|
| Czy wypowiedź była kategoryczna? | Zawiera „według szacunku” i „potencjalne”, ale końcowe zdanie jest mocniejsze. | Zmiana proponowanego werdyktu na CZĘŚCIOWO PRAWDA. |
| Czy mniejsza sprzedaż oznacza czarny rynek? | Spadek legalnej konsumpcji może mieć inne przyczyny niż nielegalny obrót. | 23 mln l nie jest zmierzonym wolumenem. |
| Czy MF obaliło model IPAG? | MF nie podało w badanym piśmie porównywalnej miary. | Brak podstaw do prostego rozstrzygnięcia dwóch metod. |
| Czy projekt akcyzy 2027 już obowiązuje? | Druk 3136 pozostaje w procedowaniu po 08.10. | Prognoza ≠ zrealizowane przychody. |

## Warunki zmiany oceny

Werdykt może zmienić pełna statystyczna dokumentacja IPAG z błędami prognozy, niezależny pomiar szarej strefy, porównywalna estymacja MF lub oficjalny stenogram zmieniający sens słów Kapinosa. Konieczna osobna ocena zastrzeżeń i mocniejszego finałowego zdania.

05 / FAMAVERA RESEARCH

# Analiza szczegółowa

## Twierdzenie / moduł analizy

1. Kapinos wskazał Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG) i powiedział, że chodzi o możliwe wpływy, ale zakończył sugestią faktycznego ubytku. 2. IPAG wywodzi 23 mln l z trendu 148 mln l minus legalne 125 mln l, nie z bezpośredniego pomiaru nielegalnego obrotu. 3. Obliczenie jest poprawne: 230 000 hektolitrów (1 hektolitr to 100 litrów) pomnożonych przez 7991 zł podatku za hektolitr daje 1 837 930 000 zł. Zakłada jednak, że tyle alkoholu zostałoby sprzedane legalnie. 4. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU), korzystając z danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), opisuje spadek oficjalnie odnotowanej sprzedaży alkoholu: alternatywną przyczynę ubytku sprzedaży. 5. Ministerstwo Finansów (MF) w odpowiedzi na pytania poselskie nr 17966 stwierdza, że szara strefa nie jest duża, ale nie podaje miernika bezpośrednio porównywalnego z IPAG. 6. Projekt zmiany podatku od alkoholu, oznaczony UD418 i jako druk sejmowy nr 3136, nie obowiązywał 10 października 2026 roku. Prognozy MF na 2027 nie są dowodem szkody za 2025.

## Obliczenia i rozbieżności

| Kontrola | Dane i wzór | Wynik | Granica / porównywalność |
|---|---|---|---|
| Luka trendu | 148 mln l − 125 mln l | 23 mln l | Różnica hipotetyczna, nie pomiar rynku. |
| Potencjalna akcyza | 230000 hl × 7991 zł/hl | 1 837 930 000 zł | Nie jest zidentyfikowaną stratą księgową. |
| Udział całego rynku | 23/(125+23)×100 | 15,54% | Mianownik hipotetyczne 148 mln l. |
| Względem sprzedaży legalnej | 23/125×100 | 18,40% | To inny mianownik niż udział rynku. |
| Wrażliwość | 1 mln l × 79,91 zł/l | 79,91 mln zł | Nie jest to przedział ufności. |

## Materiał graficzny / wizualny

NIE DOTYCZY: analizowany jest model liczbowy i wypowiedź. Nagranie pozwala potwierdzić, co dokładnie powiedział poseł, ale nie dowodzi, że liczby z raportu są prawdziwe.

06 / FAMAVERA RESEARCH

# Rejestr źródeł

| # | Klasa | Źródło | Data | Dokładne miejsce | Rola | Ograniczenie | Link |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | A | Kapinos / VideoParlament | 07.10.2026 | 00:00–00:44 | Wypowiedź | Transkrypcja ASR | Otwórz źródło |
| 2 | A | IPAG 2026 | IV 2026 | Rozdz. 4 s. 23–24 | Estymacja | Brak CI | Otwórz źródło |
| 3 | A | MF — stawka akcyzy | 2025 | Alkohol etylowy | 7991 zł/hl | Nie piwo/wino | Otwórz źródło |
| 4 | A/B | MF — 17966 | 20.07.2026 | Odpowiedź s. 3 | Stanowisko MF | PDF przez kopię | Otwórz źródło |
| 5 | A | IPAG 2025 | 09.04.2025 | S. 27–28 | Poprzedni model | Nie niezależny | Otwórz źródło |
| 6 | B | KCPU/GUS | 17.09.2026 | Dane 2024–2025 | Spadek spożycia | Rejestrowane | Otwórz źródło |
| 7 | A | KAS | 20.11.2025 | Komunikat | Ujawnienia | Nie pełna skala | Otwórz źródło |
| 8 | A | Sejm, druk 3136 | 08.10.2026 | Przebieg prac | Projekt akcyzy | Nie ustawa | Otwórz źródło |
| 9 | C | ZP PPS / PAP | 22.06.2026 | Komunikat | Dystrybucja IPAG | Interes branży | Otwórz źródło |
| 10 | A | MF — UD418 | 22.09.2026 | Komunikat | Projekt zmian | Nie prognoza pewna | Otwórz źródło |

07 / FAMAVERA RESEARCH

# Ograniczenia i aktualizacje

## Ograniczenia

Brak pełnej specyfikacji trendu IPAG i przedziałów ufności; brak niezależnego pomiaru 23 mln l; hipotetyczny przychód nie oznacza potwierdzonej szkody; oficjalny PDF odpowiedzi MF odtworzono częściowo przez wiarygodną kopię; ocena MF nie ma porównywalnego mianownika; transkrypcja VideoParlament wymaga osobistego odsłuchania.

## Aktualność i dokumenty nowsze / powiązane

Oddzielne sprawdzenie aktualności 10.10.2026, 19:48 CEST: IPAG, MF/KAS, KCPU/GUS, Sejm druk 3136 po głosowaniu 8.10. Nie odnaleziono nowego niezależnego miernika ani sprostowania IPAG. Wcześniejsza edycja IPAG jest źródłem powiązanym, nie niezależnym potwierdzeniem. Nowe stawki na 2027 nadal projektowane.

## Co wymaga aktualizacji raportu

Nowy oryginalny model IPAG, niezależna estymacja MF/KAS, rewizja danych GUS/KCPU, kolejny etap legislacyjny druku 3136, sprostowanie autora/instytutu lub nowy oficjalny stenogram; przed publikacją ponowić freshness check.

08 / FAMAVERA RESEARCH

# Jak cytować

FAMAVERA, „23 mln litrów alkoholu w szarej strefie i 1,8 mld zł podatku — skąd te liczby?”, FC-FIN-2026W41-005, v1 ROBOCZY (niezatwierdzony), 10.10.2026. Przy liczbach cytować IPAG 2026, s. 23–24, oraz stawkę MF.

## Identyfikator wersji

FC: FC-FIN-2026W41-005
Wersja raportu: v1 — ROBOCZY
Źródłowy snapshot: ZAK-20261010-1945-FC-FIN-2026W41-005|corrected-claim|86
Data wydania: 10.10.2026 — wersja robocza, bez publikacji

## Zasada źródłowa

Przy cytowaniu liczby wskazuj pierwotny dokument i dokładne miejsce. Niniejszy raport jest roboczy, niezatwierdzony i nieprzeznaczony do publikacji. przeznaczone dla odbiorcy oraz informacje potrzebne do prześledzenia podstawy wniosków.